

Een kans met Nederlands

woensdag, 16 januari 2008

De roep om hoger onderwijs in het Engels in Vlaanderen is weer luid hoorbaar. Er is de studie van professor Soete m.b.t. innovatie en er is de eerder magere instroom van Erasmusstudenten. Er zwermen meer Vlaamse studenten over Europa uit, dan er Europeanen terugkomen en studenten zijn nu eenmaal centen! Vandaar dat de universiteiten erop uit zijn om studenten te lokken via het Engels, terwijl de Erasmusprojecten juist tot doel hebben om studenten gedurende een jaar of een semester onder te dompelen in de taal en cultuur van de regio of het land van de ontvangende universiteit of hogeschool. Een eventuele verengelsing staat haaks op het principe van een Erasmusstage.

Maar er is meer, wanneer wij in het universitair en het hoger onderwijs de deur openzetten voor onderwijs in het Engels, dan degraderen wij onze taal op middelkorte termijn. Europa betekent “eenheid in verscheidenheid”, verscheidenheid in talen en culturen is een factor van rijkdom. Het Europees project kan alleen maar slagen als het respect opbrengt voor deze principes. Tijdens het jaar van de talen en de diversiteit (2008) lijkt een versmalling van het taalgebruik binnen de universitaire ruimte naar functioneel Engels een eerder omgekeerd uitgangspunt.

Elke taal is telkens een andere bril is waardoor iemand de wereld rondom zich in kaart kan brengen, meertaligheid is dus zonder meer een troef. Wanneer we nu overschakelen op functioneel Engels, dan geven we meteen de voorsprong van meertaligheid uit handen en steunen we de minimalisten (die alleen hun moedertaal spreken en soms notie hebben van een tweede taal.) Vlaanderen heeft een hoge graad van meertaligheid, maar die meertaligheid vertrekt vanuit het Nederlands. Al het andere leidt tot vervreemding en tot culturele uitholling Meertaligheid kan enkel vertrekken vanuit een uitmuntende kennis van de eigen taal, maar in Vlaanderen zitten we nog in een evolutieproces naar de standaardtaal en nu zou plots het Engels de onderwijstaal worden in grote segmenten van het hoger onderwijs. Op die manier doe je natuurlijk niet aan culturele kruisbestuiving, maar geef je platweg toe aan de mercantiele visie op onderwijs, zoals die in de Angelsaksische landen opgeld maakt. Het Nederlands is een middelgrote taal, maar de Angelsaksische druk op het hoger onderwijs is groot.

Het voorstel om in het Engels te doceren is helemaal niet progressief, wel integendeel! Het gaat voorbij aan de wil om voor iedereen gelijke kansen te creëren in het hoger onderwijs. Het leerplichtonderwijs heeft de laatste jaren gigantische inspanningen geleverd om het Nederlands als onderwijstaal voldoende sterk te maken bij kansarme kinderen en bij kinderen van allochtone afkomst. Het is de bedoeling om in het hoger onderwijs voldoende doorstroming te realiseren van jonge mensen uit deze groepen. De reden van de geringe instroom tot nog toe heeft te maken met de gebrekkige taalkennis, waardoor die kinderen achterop raken. Net nu die inspanningen om de achterstand m.b.t. het Nederlands weg te werken, vruchten beginnen af te werpen, wil men een bijkomende drempel inbouwen door aan onze universiteiten en hogescholen het Engels in te voeren. Dit zet de poort wagenwijd open naar een duale (kennis)maatschappij. Wanneer men in het hoger onderwijs het Engels wil invoeren, zal dat repercussies hebben op het middelbaar en op het basisonderwijs. Ouders zullen vragende partij zijn om meer en vroeger dan nu het geval is Engels te onderwijzen. Er zal een parallel circuit ontstaan, waardoor diegenen met meer financiële draagkracht hun kinderen alsnog meer Engels zullen aanbieden. Hierdoor begeven we ons weer een beetje meer in de richting van de gevreesde duale maatschappij.

Een taal raakt in het defensief en haar status degradeert finaal, wanneer zij zich als middel tot kennisoverdracht in haar hoger onderwijs niet kan handhaven. Het hoger onderwijs is de natuurlijke biotoop van het Nederlands. De leefruimte van een taal is voor een stuk het onderwijs en daar komen de impulsen vooral van de universitaire wereld, haar afgestudeerden en van het wetenschappelijk onderzoek. Betekenen internationalisering en mondialisering dat we de eigen taal moeten laten verschrallen, ten voordele van een verarmd en verarmend Engels? Moeten onze studenten, op een ogenblik dat het opdoen van specialistische kennis in hoge mate van taalnuancering afhangt, in contact komen met professoren die niet in hun moedertaal doceren en dus hoe dan ook op een lager taalniveau functioneren? En hoe moet een student examens in het Nederlands afleggen, waar professoren niet geneigd zullen zijn om nog voor Nederlandstalige cursussen te zorgen en de hele gespecialiseerde vakterminologie in een andere taal gedoceerd werd. In de huidige regelgeving is al veel ruimte voor onderwijs in het Engels en bijna elke na-master opleiding gebeurt nu al in die taal. Wat in Nederland gebeurt, moet ons in dit opzicht niet tot voorbeeld strekken, maar eerder als een geslaagde vorm van afschrikking voor ogen staan. Willen we in dat Nederlandse verhaal mee instappen? Wie van zichzelf vervreemdt, vervreemdt van de andere. Je kan de anderen maar in hun echtheid en eigenheid tegemoet treden als je zelf stevige wortels hebt! Het Nederlands heeft als een van de eerste Europese talen de aanzet gegeven om inzake wetenschappelijk onderzoek het Latijn te verlaten, als taal hebben we een uitstekende staat van dienst.

De vernederlandsing van het hoger onderwijs bracht in Vlaanderen een nooit geziene emancipatie teweeg met een krachtige inhaalbeweging die uitmondde in de eerste democratiseringsgolf. Basisdemocratie vertrekt van het recht op onderwijs in eigen taal. Daarom is “Spielerei” met de decreten voor het hoger onderwijs niet aangewezen en al helemaal niet met betrekking tot de onderwijstaal. Het huidige onderwijsbeleid maakt werk van een tweede democratiseringsgolf. De verengelsing van ons hoger onderwijs kan hier een serieuze spelbreker zijn. De keuze voor het Nederlands is geen conservatieve houding, maar een progressief verhaal van gelijke kansen.

Dirk De Cock, Vlaams Volksvertegenwoordiger, spirit.

Ondervoorzitter van de Commissie Onderwijs in het Vlaams Parlement. Gepubliceerd in De Standaard van 16 januari 2008, p. 22